

KÖZVÉLEMÉNY

HÉTFŐI UJSÁG.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 korona, havonként 25 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó:

ROSTKOWICZ ARTHUR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Horváth Mihály-utca 7. sz.

Hirdetések árszabály szerint.

Az aranyborjú a közéletben.

Írta: **Honvéd Atilla.**

Jól mondta a régi világ meseköltője, hogy nincs oly magas várfal, amelyen át ne ugrana a számár, hátán az aranyzsákkal. Az embereket, úgy látszik, évezredek előtt is meg lehetett pénzzel vesztegetni. Az arany, ez a sárga, csengő ércz nagy szerepet játszott mindig a világon. Pénzért minden kapható, mondják ma is. Lehet rajta vásárolni kenyeret, szerelmet, koronát.

Az átkozott arany mennyi boldogtalanságot okozott már. Hatalmas, nagy, művelt népeket irtottak ki az aranyért kapzsi szomszédok. Transwaal és Oranje köztársaságokat az aranybányákért igaztalták a telhetetlen angol. Amerika boldog népeit az arany miatt irtotta ki a spanyol. Az arany bűnös hatalma ellen védekezett a régi Spárta bölcs államférfia, midőn vasból verette a pénzeket. El is ment a kedve a pénzszerzéstől a spártai polgároknak. A spártai bölcs államférfi így óvta meg a népe tisztá erkölceit. Hatalmas és nagy csak addig maradt Spárta, amíg az aranyzsákokkal terhelt számár keresztül nem ugrott bevehetetlennek gondolt falain.

Az emberiség átka az arany, mert a legundokabb szenvedélyeket ébreszti föl benne. Hazánk ezer éves történetében is nagy szerepet játszott mindig az arany. A török, a török, az osztrák az aranyért, a vagyonért rabolta, dúlta, egette, pusztította végig hazánkat és irtotta a csatákban fegyverrel, hóhérpalossal és méreggel a békében véreinket.

Az arany sok boldogtalanságot okozott nekünk. A nagy Rákóczi Ferenczet is azért árulták el egykori hívei, akik az ő fejedelmi vagyonán osztozkodtak a majthenyi hazaárulás után. Az 1848. és 1849. évi szabadságharcunkban is sok magyart szédített meg az osztrák arany.

Közéletünkben az utóbbi évtizedek alatt is nagy szerepet játszott a csengő ércz, amelynek nincs szaga. A köztudatba nem hiába ment át, hogy Magyarországon pénzért minden kapható. Nemcsak a közhivatalnokok nagy testületében lehet vesztegetni, hanem a nép közt is. Mennyi titkos bűnről tud a suttygó közönség, de nyilvánosságra az ezredrésze sem kerül.

Legnagyobb bűn terheli a sajtót. Mit ér a Petőfi és lelkes kortársai által kivívott szabadság, mikor azt aruba bocsajtja? Mit ér a függetlensége, ha pénzért mindenkor kapható? Mert tény, hogy kapható, bárha vannak tisztelekre méltó kivételek is. Hogy a megvásárolt és ki-

tartott rimasajtó élni képes, míg a szókimondó, becsületes sajtó élete csak tengődés többnyire, ez is szomorúan jellemzi közállapotainkat.

Az általános romlottság mocsarában született a gondolat, hogy a nagy hazafiak is megvásárolhatók. Az erkölcsi súlyedésnek szédületes örvénye tárul elénk. Hát már ennyire vagyunk? Az elaljasodás szörnységes alacsonyágát látjuk a volt fiumei kormányzó becstelen kísérletében. Büntársai menthetők talán, hiszen ők erkölcsileg már úgy is meghaltak a tisztességes emberek társadalmára nézve, de neki mentsége nincs.

Nem foglalkozunk a dolog politikai hátterével. Az nem a mi kenyerünk. Csupán az erkölcsi oldalát tekintjük a dolognak és méltán háborodunk föl azon, hogy gróf Szapáry László valóságos belső titkos tanácsos még mindig szabadlábban van. Le kell tartóztatni a kegyelmes urat, ha igaz az, hogy törvény előtt egyenlőség van. Vagy nálunk a szegény csavargót szokták csak letartóztatni, ha lop, hogy az éhségét lecsillapítsa? A kegyelmes ur, aki a közéleti tisztességet, a hazafiai becsületet akarta meglopni, szabad lábban marad? Hát lehetséges ez?

Szegény Magyarország!

Cseh példa a magyar nőknek.

Az igazmondás tudvalevőleg nem a legkönnyebb mesterségek közül való. Férfiak között, haragos szöcskésében, a felindulás hevében még csak hamarabb kicsusszan a nyers igazság az ajakon, melyekről a megfontoltság lakatjával lehullik az udvariasság pecsétje is. Az igazság sebe ilyenkor nem is sajog annyira.

Az az igazmondás, amelyre készülni kell, nagyon keserű pohár ám annak, aki kiüriti. Minden szónak kiköszörül az élét, hogy ne vágjon, csak czirógasson. Addig faragcsalni az irdatlan buzogányt, míg könnyű szilveszű nem lesz belőle, amely nem sebez, csak karczol. Annyi ostyába takargatni az orvosságot, hogy ne érezze ízét a beteg, különösen ha gyöngébb nemből való. Olyan bajos dolog ez, hogy nem tudja az ember, hogy fogjon bele.

Most például nem találunk finomabb ostyát, mint hogy a következők bevezetésével azt írjuk, hogy a magyar asszony nem olyan, mint a többi, mert — szereti az igazmondást hallani. Még azt se bánja, ha a cseh asszonynyal mérik össze, mert tudvan tudja, hogy ő nem lehet porvesztes a mérkőzésben.

Mert hat miben is lenne különb az az idegen nő nálánál? Szépségben? No ilyet józan észszel és ép szemmel még a csehek se mernek állítani, különösen a férfiak. Gazdasszonykodásban? Abban nincs párja a magyar asszonynak az egész világon. Minden nemzet leányai ide járhatnak tanulni a mi konyhánkra s Magyarországon egyszerre vezérszerepet vinne az európai koncertben. Házi erényekben? Aki itt vete-mednék összehasonlító kísérletekre, annak jobb lett volna nem születni.

Egyébb tán nincs is hátra, ha csak nem a közéleti szereplés, hazaszeretet, vagy efféle. Nos hát a magyar asszonynak itt nincs mit tanulnia a prágai fehércselédektől. Avagy nem méltán kérkedhetnek-e ők a lelkes honleánytitulussal, mivel márczius 15-én nemzetiszín pantlikát kötnek kis fiúk kabátjára, kis leányu hajába? Sőt a hazafias ünnepekre ők maguk is elmennek. De még azt is megcselekszik, hogy lojális színű matinékon vezérszerepet visznek. Hat mit lehet még többet kívánni egy lelkes honleánytól? Ezeken túl a nők az alkotmányban csak vigjátéki szerepet játszanak.

Ugy igaz. Aki azt kívánna, hogy a nő a mindennapi politika sarába vigye tiszta köntösét, az gonosz ember volna bolond ember is volna, mindenek fölött pedig teljesen hiányoznék az izlése. Ezt nem kívánják a nőktől a föld kerekén sehol, még Csehországban sem. A cseh nők talán meg honleányoknak sem nevezik magukat, talán matinékat se rendeznek. Azonban lehet a hazát másképp is szeretni és szolgálni.

Prágában a csehek minap ülték Husz Jánosnak, a reformatornak emlékünnpét, akit mint a gondolkodás felszabadításának előharcosát és a cseh történelem legnagyobb alakját hunczoltatott maglyára majd ötszáz éve a szöszegő Zsigmond császár és király. A prágai Husz-ünnep legfőbb részese az volt, mikor az országalapító tündér, Libussa ósunokái, a legelőkelőbb cseh asszonyok több százan felvonultak a cseh martír szobrához és ott a következő esküt tettek:

„Husz mester, esküszünk becsületes, tiszta, szent arcod előtt, hogy nem mondunk le egyetlen cseh földről sem; esküszünk, hogy nem hódítjuk el tőlünk a gyermekek egyetlen csöpp vérének sem, hogy leánygenerációnkat az osztrák kolostorok nem ölik meg és hogy ellenségeinknek egyetlen fillért sem adunk keresetül.

Csehország hölgyeinek emez esküjét Bécs aligha honorálja érdemkeresztel, de nyilván nem is ezt czélezték vele a cseh asszonyok. Ami pedig minket illet, nekünk, ha voltak is Libussáink, nem tudunk róluik, de történelem és költészet egyaránt hirdetik az iskolákban ama magyar nagyasszonyok dicsőségét, akik nem is olyan nagyon régen olyan magyarok voltak a családi otthonban, aminők a ferjek a megyegyűlésen és a harczmezőn. Magyar lélek, magyar szó, magyar köntös. Hányan követik az unokák közül a nagyanyák példáját?

Szabadkai levél.

Halottrablás a városi kórházban.

Szeged város közkórháza is kirihedt botrányai révén, amelyek *Singer* Mátyás igazgatása alatt történtek, de azok, amik a szabadkai kórházban történtek, felülmúlják a képzeletet. Az ott történt rémes dolgok hálvány képet mutatja be az alábbi tudósítás:

Szerencsétlen városunk Mária Valéria-kórházáról hat éven át, amióta dr. Wilhelm Adolf főorvos igazgatása alatt áll, egyebet sem lehetett hallani, mint megdöbbenő és szegényletes botrányokat. Kórház, amelynek orvosait onnan részint erőművi uton kidobálják, részint pedig az alkalmazottakkal együtt unos-untalan, fegyelmi és büntető uton és a sajtóban egyaránt, csalásért, zsarolásért, tolvajlásért, megvesztegetésért, kegyetlenkedésért, polozásokért, kínzásokért, erkölcstelenségért, erőszakos bujálkodásért, megfertőztetésért, kuruzslásért, sik-

Ferencz József keserűvíz az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

kasztásért, személyes szabadság megsértéséért, esküszegésért, önkénykedésért, fajtalankodásért, lümpalástolásért, szökésekért, nőcsábításért, halottgyalázásért, hamis orvosi jelentésekért, magzatelhajtásért és egyéb titkos bűnökért, sőt emberölésért vonják felelősségre, — nincs még egy Magyarországon. Az ember azt hinné, hogy ennyi alávalóság már kimeríti az egész bűnlajstromot s hogy a példás megtorlás el nem maradhat, pedig úgy áll a dolog, hogy a szabadkai közpórházban e szörnyű gaztetteken felül még rendszeres halottfosztogatás is folyt — úgy látszik, az orvosi kar egy részének összejárásával — s a bestiális orvosoknak mindaddig semmi bajuk sem esett, még csak fel sem függesztették őket.

A páratlan furfang és a nagymérvű lelketlenség, amelylyel ezeket a halottrablásokat elkövetették, teljes világításban mutatja be a Mária Valéria-közpórház közveszélyes jellegét.

Ha egy beteg meghalt, hullaszemlét nem tartottak, hanem a még meleg testet azonnal hirtolták le a halottas kamarába. Ez több okból történt így. A legfontosabb az volt, hogy az esetleg ott még található tisztességes, de nem tulságosan lelkiismeretes orvost hozzá szoktassák a halotti bizonyítványoknak látatlanban való kiállításához. Így természetesen tetszhalottat is eltemethettek, ami esetleg talán meg is történt, — amint megesett pár év előtt az a fura eset, hogy valamelyik orvos a fejlap elcserelése és félreértés folytán élő emberről állította ki a halotti bizonyítványt s rendelte el annak felboncolását, mivel a hullaszemlét ő sem tartotta meg. De különösen azért volt szükséges ez a nagy sietség, *nehogy a holttest kihűljön és a tagjai megmerevedjenek, mert akkor hogy vehették volna pőrére a kifosztásra kiszemelt halottat?*

Bámulatraméltó ravaszsággal és előrelátással gondoskodtak arról, hogy a család valahogy rá ne jöhessen a halottak kifosztására. Erre a célra szolgált, hogy a kórház az illetők haláláról a családot egyáltalán nem vagy csak jó későn értesítette. A temetésnél tehát senki sem volt jelen, a mi teljesen veszélytelenné tette a kórházi hiénák gyalázatos munkáját. Még akkor is így tettek, ha valaki jó eleve kifejezte ezt a kívánságát, hogy betegjeinek elhunytáról értesítsék őt.

— Legyen nyugodt — mondták neki — hiszen ez kötelességünk! Magukban pedig utána mondták: no azt ugyan várható.

Ha vidéki ember állított be a kórházba s kereste a már elhunyt betegét, ilyenforma beszélgetések folytak le a kórházi irodában:

— Fiamat szeretném látni, könyörgöm alássan — mondta a magyar.

— Hja atyámfia, a fiát már el is temették. Meghalt régen.

— Meg-e? nem is tudtam. De egy kis pénzcsekje is volt, meg gyűrűje és megymása, azt csak visszakapom?

— Vele temették el, atyafi. Nem kutattuk ki a zsebeit. Még hálás is lehet, sokba került nekünk a temetése. (Notabene mint ingyenes halottat a város költségén és — szemétkébe, sin vitték ki.)

Városi emberrel másként bántak el. Ennek azt mondták, ha panaszkodott:

— Nem tudtuk a lakását, kérem. De minek is csinál abból olyan nagy dolgot, hogy nem értesítettük? Ugy sem lehet azt többé feltámasztani...

Nagyon jellemző vakmerőségükre, hogy mikor egy beteg holtra verték, kifosztották, és titokban eltemették. Szabadka szab. kir. város Mária Valéria-közpórháza ugyancsak ezzel a sablonos lakás-nemtudással állott elő az elhunyt felesége: Szabadka szab. kir. város születésnője előtt.

Persze, ha a jó rokonok meglátják az elhunytat, nagy baj lett volna, mivel minden egyes esetben, amikor annak családja értesítést nem kapott vagy azt csak a temetés után kapta, a holtat a kórházban — kifosztották. Azt meg kell adni, hogy válogatóság nem voltak. Hogy a szamtalan rablásból csak egyet említsünk: *nemrég egy halott asszony füléből kitépték a fülbevalót s elvették tőle pénzt, gyűrűjét, nyaklánczát, brádját, felsőruháját és fehérneműjét, papucsát, még a zsebkendőjét is, végül pedig kihúzták a feje alól a vánkost.* Mezelelenül azonban még sem került a sirba, mert az

illelmes haramiák a koporsó lezárása előtt rávetették — a kötényét. A férfiak ruhadarabjai értékesebbek lévén, azok hullái csak egy rongydarabbal lettek lefedve. Tömérdek ilyen mezeten halott fekszik a szabadkai temetőben. A zsákmányt a Barátok-terén levő ocska-piaczon tették pénzzé s ugyanott árulták és árulják ma is a fertőző bajban elhunyt betegekről lehozott ruhadarabokat is, terjesztve a vészes miazmákat s velük a ragályt.

Utóbb olyan nyilvánosan ment ez a förtelmes üzérkedés s annyira fölöslegesnek tartották még a legelemibb elővigyázatot is, hogy a szertartást egymagukban végző lelkészek és egyházzsolgák nem egyszer láthatták a durván összetákoltt koporsó hasadékaiban a halott mezeten testét. Mintegy ezer esetben fosztották ki e rablók a kórház halottait s így lettek vagyonos, pénzes betegek seukitól meg nem siratott ingyenes halottakká. A fosztogatók ma már tehető emberek, pedig Wilhelm Adolf igazgatása előtt földhözragadt szegény ördögök voltak. *Az üzlet kifizette magát.*

Ez az iparszerű rendszeres halottrablás természetesen csak összejárás folytán volt lehetséges. Ingyenes halottat egész bátran foszthattak ki a ruhájából is (egybebe úgy sem volt) s a rokonoktól egyáltalán nem kellett félni, mert különben nem lett volna ingyenes halott. Másként állt a dolog a gazdag, vagy némi vagyonnal bíró halottaknál; ezek közül csak azokat rabolhatták ki, akiről biztosan tudták, hogy senkijök sem fog eljönni — mert nem jöhet el — a temetésükre s nem kéri számon az elorzott értékeket. Ugy okoskodtak: a kit későn, vagy egyáltalán nem értesítünk a temetésről, az nem jöhet el vagy elkésik, tehát szabad a vásár... És a kórházi hiénák raboltak és fosztogattak.

Valóban el lehet mondani, hogy akit a Mária Valéria-kórházban ért el a halál, az a szó szoros értelmében jobblétre szenderült. Mert olyan is került a hullaházba, a kit az osztályokon annyira megdögönyöztek, meggyomroztak és megvertek, hogy véres hulláját nem volt célszerű orvosi szemle vagy a rokonok fűrkésző szeméi elé bocsátani, még azt találnak hinni, hogy agyonverték, — különben ki tudja?

Bemutattuk Szabadka híres kulturintézményét a maga rideg és szörnyű valóságában. Lehet, hogy nemsokára már hirdetni is fogják nagybetűs plakátok a „Gare aux voleurs” mellett ezt is: *Ovakodjunk a szabadkai Mária Valéria-kórházról!*

Legalább így kellene lenni!

Gazdasági önnállóságunk.

Az alsó-ausztriai kereskedelmi és iparkamara a napokban tette közzé mult évről szóló jelentését. Bennünket magyarokat ez a jelentés kiválóan érdekelhet, mert közelebről megvilágítja Ausztriának gazdasági viszonyát hazánkhoz. A jelentés e részének csattanója a kimutatás, mely szerint Magyarország 1902-ben valamivel többet exportált Ausztriába, mint a mennyit onnan behozott. Ennek a szép bengáli tűznek a fényében uszik a jelentés egész okoskodása, mely a legremekebb tűzijátékot fejti ki annak az apotheozisnak, hogy ime a szegény Ausztria mennyit szenved a hazánkkal való közösség alatt. Amilyen tüneményes ez a sisetergő röppentyű, a Lajtán túli oldalól szemlélve olyan hamar el is pattan és marad belőle — egy kis salakos hamu.

Mert mi következik abból, hogy mi tavaly többet szállítottunk Ausztriának, mint az nekünk? Tán az, hogy gazdaságunk hatalmasan fellendült egyszerre — úgy éjszakán át — fényes polczra vergődött és a szomszéd birodalom gazdaságát lenyűgözi, leigazza, tönkresilanyítja? Hogy a közösségnek csak mi látjuk hasznát, Ausztria pedig csak karát valija? Hogy amannak romjain építjük föl sziklaerős varunkat, melyből visszaverünk minden tamadást? Tán még se lesz egészen úgy. Csak kissé szemügyre kell venni azt a bizonyos kimutatást. Mit is szállítottunk mi Ausztriába és mit kapunk mi onnan?

Ime, a szép tűzijáték eltűnik és egyszerre koromsötét lesz az éj, ha tüzetesen megvizsgáljuk azt a szomorú statisztikát. Ebben a sötét éjben csak azt látjuk, hogy mi Ausztriába küldjük nyersterményeinket, búzát, rozsot, ku-

koriczát, zabot, bort, kendert, lent, azonkívül lisztet és kisebb mennyiségben gépeket és helyibök kapunk rongyokat, norinbergi árukat, játékszereket, pipéréket, csodabalsamokat, esernyőket, nyakkendőket, és Isten a megmondhatója miféle más, nem mindig éppen kétségtelen értékű, ugynevezett ipartermékeket. Szomorú jele a mi gazdasági állapotunknak, hogy az áldástrejtő termőföldből verejtékes munka révén keservesen szerzett terményeinket silány áron vagyunk kénytelenek „jó szomszédainknál” elkötyavetyélni, még pedig ijesztően nagy mennyiségekben és ennek a helyben nyomorúságosan szerzett pénzünkön cifra sallangot vásárolunk a statisztika furfangjait oly jól ösmerő osztrákoktól. De azért még nekik all feljebb, mert hiszen 1902-ben — a nyomasztó gazdasági viszonyok hatása alatt — már nem lehattunk gavallérok, mint azelőtt, minek következtében Ausztriából kevesebbet hoztunk be szemnek tetsző, haszontalan holmit, mint a mennyi értékes terményt odaküldtünk.

Nem, jó osztrákok. Az a bajunk, hogy töletek vásárolunk, sokkal jelentéktelenebbé annál, hogy kénytelenek vagyunk nektek édes anyaföldünk produktumait eladni. Ez a jelenség a fejlődésünket megbénító közösségnek a következménye. Az ausztriai kamara úgy tesz, mint a kancsal mérsáros: nem oda vag, ahova néz. Mert a kis hamis dehogy is vonja le abból a körülményből, hogy mult évben többet küldtünk oda, mint amennyit behoztunk, azt a következtetést, hogy nekik kívánatos a közösséget megszakítani. Sokkal okosabb ökelme. Tudja nagyon jól, hogy ebből a még mindig kiválóan agrikulturnozsagból, melyről most is meg az a hit van elterjedve, hogy tejjel-mézzei bővelkedő Kanaan, a tejfelt ők szűrik le. Tudja nagyon jól, hogy a közösségnek mi adjuk meg az arát, s azért dehogy is akarja ezt a közösséget föloldani, hanem epp ellenkezőleg — s itt látszik ki a lóláb — tíz évnél hosszabb időre kívánna azt megkötetni!

Hát annyira szenvednek szegény sógoraink a nyűg alatt, hogy minél tovább akarnak benne megmaradni? Hat olyan borzasztó nekik a közösség, hogy semmi szín alatt sem akarják azt megszüntetni?

Tiszta dolog, hogy nem akarnak egyebet, mint továbbra is a haragost adni, hogy ezentul is kihasználhassanak, anélkül, hogy viszonszági kötelezettségük legyen. Boykottálni akarják terményeinket, produktumainkat, kiutasítani akarják magyar munkasainkat, ki akarnak zárni a közös hadsereg szállításaiból, mint tették eddig; ellenben a legmeszebbremelő garanciaikat követelik arra nézve, hogy az osztrák invázióknak hazánkban mi se állja útját, hogy továbbra is tüggjünk iparuktól és kereskedelmüktől és természetes fejlődésünket a jövőben is visszafojthassák.

Csakhogy — hála Istennek — más szél fuj errefelé mostanában a négyfolyam-hárombécz határaiban. Feleszmélünk mar, ösmerjük már a kis hamist!

Néhány évre le kellett ugyan mondanunk az önálló vámtételetről. Sajnos, hogy úgy van; mi fajlaljuk ezt, nem a sógor. De vigasztal bennünket az a tudat, hogy ez a néhány év épp elég lesz arra, hogy lassan bár, de biztosan előkészítsük a talajt, melyen — szilárdan és dacolva ez osztrák barátsággal — megte-remthetjük gazdasági önnállóságunkat.

Ujdonságok.

— **Miért nincs központi piac?** Szeged város piaczügyi nyomorúságai közismertek. A közgyűlés mar régen akart segíteni a dolgon, mert három négy év előtt elhatározta, hogy a régi csapat-kórház telkét feltölteti és a központi piaczot ott létesíti. Ez azonban nem történt meg, csupan *Lustig* Lajos indítványára kivagtak a fakat tavaly és a tanyai kocsiakat ereszték oda. Kiváncsiak vagyunk rá, hogy most fel fogják-e tölteni a csapatkórház telkét és piaczot letesítenek-e ott? Ha a régi épületet nem akarják egyelőre lerontani, am kénytelenesen fenn maradhat. Ez azonban nem akadály arra, hogy a piaczot ne helyezzek oda. A közérdek kívánja ezt és ezzel szemben csupan a régi csapatkórházzal szemközt levő örömtanyas érdeke van e terv megvalósulása ellen.

Majd meglátjuk, mi az előbb való: a közérdek vagy az örömtanyas érdeke? Elvárjuk a városi tanácstól, hogy a közgyűlés régebbi határozatát végrehajtsa még ez évben, mert nem tudjuk elhinni, hogy az egész tanács helyeselné a főkapitány nézetét, amelyet a Nógrádi-ügy tárgyalásakor pirulás nélkül tett a közgyűlésen.

— **Művásárlási mánia.** Szeged város I. kerületének követe, dr. Lázár György valóságos művásárlási mániában szenved, amelyet erőlyesen megfélemezni a törvényhatósági bizottság régi kötelessége volna. Nem volna kifogásunk kitűnő műizléssel bíró követünk ezen mániája ellen, ha a saját zsebéből műbarátokodnék. Tiltakoznunk kell azonban az ő ritka műérzékének a kielégítési módja ellen, mert ő a város pénzén teszi ezt. Most is a bronz-utánzatu Ceres-szobrot szeretné megvéteni a várossal. Ez már igazán sok. Mi közünk nekünk az ócska Cereshez? Vagy talán csak nem gondolja városunk szeretett mamelukja, hogy az egész pesti zsidpiacot megvéteti velünk? A művásárlási mániának határt kell szabni már.

— **Halálos hadgyakorlatok.** Az egész országot fölháborítja a hír, hogy a Boszniában tartott hadgyakorlatokon 19 tartalékos pusztult el egyetlen nap alatt az elviselhetetlen hőség következtében, azonkívül egész sereg ember, nagyrészt családapa, szerettek ott nalálos betegségeket. Minden esztendőben sok katoná pusztul el a hadgyakorlatokon. Nagyrészt tartalékosok, akik elszoktak az erőltetett menetelektől, a halálra fárasztó gyakorlatoktól és a hiányos ételmezést nem tudják elviselni, mint a rendes, sorhadbeli katoná. Hallatlan gazság, amit e szerencsétlen emberekkel művelnek katonáék. Mert nálunk nem a vezérlet a fő, hanem ki tudja jobban elcsigázni a katonát, pedig a háboruban a főelv, kímélni a katonát, mert az elcsigázott katoná harcoképtelen. Nagy büne a hadvezetőségnek, hogy a tartalékosokat is a sorhaddal viszik nagygyakorlatra, pedig a bevonulásnak az a célja csupán, hogy a tartalékos a fegyverkezelést ne felejtse el és a könnyebb táborig vagy helyi szolgálatra alkalmas legyen. A mi hadvezetőségünk az emberanyaggal nem törődik. Mondur van, kerül bele ember is. Az aranygalléros hőherok nem gondolnak a szülőik, az özvegyek és az árvaik könyeivel.

— **Mikor lesz a sorozás?** A törvényhatóságokhoz „bizalmas“ rendelet érkezett, hogy a sorozást szeptember hó végén fogják megkezdeni és pedig olyképp, hogy a besorozandó ujonczok azonnal bevonulnak ezredeikhez. A „bizalmas“ rendelet nem árulja el, hogy ex-lex esetén nem fogják-e a sorozást elhalasztani, mert az nagyon bizonytalan, hogy a törvényes rend helyre áll-e addig? Mindenesetre nagyon kellemetlen lesz a besorozandó ujonczokra, ha a sorozás után még csak el se bucsuzhatnak hozzátartozóiktól.

— **Mi lesz az állami tisztviselőkkel?** A mai válságos helyzetben e kérdésre nehéz megadni a feleletet; mert aggódva észleltük azokat az ellentétes nyilatkozatokat, melyek az új kormány rövid szereplése alatt az állami tisztviselők törvényjavaslatának soráról elhangzottak. Különösen feltűnő az az ellentét, mely közelebről a Vörös László és Barabás Béla képviselők kijelentései között felmerült. Vörös László, az állami tisztviselők „Országos Egyesületé“-nek elnöke július 4-én a tisztviselők gyűlésén azon kijelentéssel igyekezett megnyugtatni a tisztviselőket, hogy: „a tisztviselők fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslat sürgős letárgyalása a kormánynak is határozott szándékát képezi oly formán, hogy első sorban az indemnitás, azután az ujonczjutalék, majd az 1903. évi állami költségvetés és ezzel kapcsolatosan a fizetés rendezéséről szóló törvényjavaslat fog letárgyaltani.“ Ezzel szemben Barabás Béla július hó 12-én nagyváradi beszámolóján azt mondta, hogy: „a Széll kormány soká sem foglalkozott komolyan a tisztviselők fizetésének rendezésével.“ A mostani kormányelnök pedig olyanformán nyi-

latkozott, hogy „nincs is arra nagy szükség, mert bármilyen fontos, még sem államszükséglet.“ Egyik nyilatkozat sem lett megcáfolva, vagy megerősítve s így nem lehet tudni melyik igaz? Ugy látszik, az állami tisztviselőknek a mozgalmat újra meg kell indítani.

— **Nemzeti engedmény a honvédségnek.** Mig az országgyűlésen hatalmas viták folynak a nemzet rég ohajtott követeléseiről és e követelések indokolatlan visszautasításáról, addig a hadügyminiszteriumban szépen elkészítették az újabb meglepetés tervét. Sőt egyszeriben végre is hajtották. Most azután a honvédség is megkapta azt a kiváló nemzeti engedményt, hogy — ezenul fekete pantallót csináltathat magának kék helyett. Erre a nemzeti engedményre is eldőlhetjük, a mit odaelő ama bizonyos „swarczgelb“ zsinóros nadrág felől dalolgotott a keserűségében is tréfás magyar nép.

— **Eladó földek.** A minap jeleztük, hogy a Hódmezővásárhely határában levő vésztői földeket nem adja el az uradalom. Után az arról értesülünk, hogy gróf Károlyi Mihály a „Vásárhely és Vidéke“ lapjáról közlése szerint az uradalmához tartozó Atka-szigetet és a vele határos földeket megvételre följánlotta Hódmezővásárhely városának. Az atkai földeket jelenleg algyői lakosok birják bérben és ők is akarják megvásárolni. E czélból mozgom is indult meg, amelynek élén *Herczeg Gáspár* algyői bíró áll, aki az érdekeltséget legközelebb meg is alakítja.

— **Magláj.** Ma van a 25-ik évfordulója a véres maglaji ütközetnek, a hol a 7. huszárezred 5. századának több, mint fele elveszett, a bosnyákok a hegyszakadékokból, fákrol halomra lövöldöztek őket. Az 1879. évben a titztkar emlékoszlopot emeltetett az elesettek emlékére, a jelenlegi titztkar pedig vasráccsal vétette körül az emlékoszlopot, mely 1000 koronába került. Debreczenből b. Ulm őrnagy Gunkel kapitány és Balazs őrmester utaztak le Boszniába, hogy koszorut tegyenek elesett bajtársaik közös sírjára. A bajtársi kegyelet ezen szép jele becsületükre válik a Vilmos-huszároknak.

— **Az ünneplő Sz. Napló.** Julius 28-án ünnepelte meg fennállásának negyedszázados évfordulóját a Szegedi Napló, mely a legjobban szerkesztett vidéki napilap, sőt sok fővárosi napilapot is tulszányal nemcsak terjedelem, hanem választékos tartalom tekintetében is. A lappal együtt ünnepelték *Kulinyi Zsigmond* főszerkesztőt is, aki negyedszázad óta érdemes munkásságot fejt ki a lapnál és vezére a vidéki sajtó munkásainak, akiknek ugy erkölcsi, mint anyagi helyzetük javításán fáradozhatatlan buzgalmat fejtett ki. Mi is örömmel üdvözöljük a Szegedi Napló szerkesztőségét ez alkalomból és kívánjuk, hogy továbbra is a hazai és Szeged város felviragoztatása érdekében fejtsen ki hasznos működést.

— **Az obsitos bakák öröme.** Nagy lehangoltságot keltett a kaszárnyákban az a hír, hogy az ujoncztörvény meg nem szavazása miatt a három esztendőig leszolgált bakákat ujoncztendőig visszatartják. *Ez a hír nem felel meg a valóságnak.* A hadvezetőség tudja nagyon jól, hogy nincs erő és hatalom, amelylyel a három esztendőjéig kiszolgált bakat egyetlen hétre is vissza lehetne tartani. Olyan katonai lázadást okozna ez, hogy okvetlenül magával ragadná a fiatalabb katonákat is, s lenne olyan zűrzavar, amilyen még nem volt. Tudják jól ezt Bécsben is s miután tapasztalták, hogy e hír milyen nyugtalanságot okoz az öreg bakák közt, siettek meczatolni a hírt, nehogy baj legyen belőle.

— **Kirándulás Erdélybe.** A szegedi népkörök nagyszabású kirándulást akarnak rendezni Erdélybe, ha 500 résztvevő akad. E tárgyban a belvárosi függetlenségi kör vasárnap délután gyűlést tartott.

— **Följelentés a pupák ellen.** Megemlékeztünk arról, hogy *Phák Sándor* dorosmai tanítót a bünyenyítő törvényszék pénzbüntetésre átváltoztatható 6 napi fogházra ítélte, mert *Varga Kálmán* főszolgabírói szolga két fiát véresre verte az iskolában — a *Leviczki* Miklós által szerkesztett iskolai értesítő pedig otrombán rágalmozó kijelentéseket tartalmazott a tanbetyár pupák által félholtra vert gyermekek tisztességes szülői ellen. *Varga Kálmán* és neje, noha szegény emberek, nem hagyják a szegényt magukon száradni és nyomtatvány útján elkövetett rágalmozásért és becsületsértésért feljelentést tettek dr. *Széll Gyula* szegedi ügyvéd útján az értesítő szerkesztője *Leviczky* Miklós a dorosmai állami népiszkolai igazgatója ellen.

— **Macskának játék, egérnek halál.** A bileki menetelés alkalmával a hivatalos jelentés szerint 15 ember napszurást kapott és az országuton meghalt. A közvélemény nagyon hamar napirendre tért ezen szívet rázó eset felett. Megelégedett a képviselőház jegyzőkönyvébe foglalt részvétélvel, pedig az édes-kevés. Azokat a tisztteket szigorúan kellene megbüntetni, akik a szerencsétlenséget okozták. Az ezredparancsnoktól kezdve lefelé fegyházba kellene csukni és lefokozni minden tisztet, akik okai a szerencsétlenségnek. De a hadvezetőség előtt az emberélet semmi. A tiszturaknak a hadgyakorlat játék csupán, a szegény bakának azonban halál. *Hazugság minden védekezés.* Mert ha a tisztteknél is oly nehéz lett volna a menetelés, akkor közülük is fölfordult volna néhány. De nekik kutya bajuk se történt. Ez pedig azt bizonyítja, hogy a túlerheltség és az erőltetett menetelés okozta a szerencsétlenséget. Ha így bannak a magyar katonával, akkor nem is lehet megütközni azon, ha az elkeseredett bakák éls töltéssel lövöldöznek a gyakorlaton és megesik a véletlenség, hogy az eltevedt golyó a lelketlen, kegyetlen tisztet közé téved, akik baromi módon bannak különösen a magyar bakával. Az, hogy most rendeletet bocsajtottak ki, amelynek értelmében a legénységet a nyári hőség alatt kímélni kell, nem nyugtat meg bennünket, hiszen a hadvezetőség annyira gaz, hogy pl. még a király 1868. évből származó rendeletét sem hajtotta végre. Ideig-óráig talán megtartják e rendeletet, de pár év múlva elfelejtik megint, amíg újra valami nagy szerencsétlenség nem fog történni.

— **Megyei szám- és pénztári tisztekről.** A pézzyügyminiszterium számvevőségek vezetője, *Baróthy Ede* osztálytanácsos, a számvevőségek személyi ügyeinek referense, a mult napokban Nagyváradon a vármegyétől áthelyezett számvevőség és a pénztárak ügyrendjét vizsgálta felül s a vizsgálat után fel-tűnést keltő kijelentéseket tett. A miniszteri kiküldött nyilatkozatából bizonyosra veszik, hogy január elsején a volt megyei tisztviselők tulajdonos részét vagy nyugdíjazzák, vagy végkielejtéssel elbocsájtják az állam szolgálatából.

— **Dienes multja.** A magyar alkotmányosdi életében is nevezetes az a vesztegetési kísérlet, a melyet gróf *Szapáry László* két ujságíró ügynökkel, *Dienes Mártonnal* és *Singer* Arthurral akart végrehajtani, t. i. megvásárolni az ellenzöket. A vásár nem sikerült, a vesztegető *Dienes* megszökött a közfelhaborodás kitörése elül. Ez a politikai kalandor 1896 őszén Szeged város I. kerületében kezdte meg tiszavirágszerű pályáját, mint függetlenségi és 48-as képviselő-jelölt, akit *Polczner Jenő* ajánlott a polgárságnak az ösgyűlésen, amely ki is kiáltotta jelöltnek. bárha *Fellegi Antal*, *Rostkowitz* Arthur és még többen erőlyesen tiltakoztak a politikai kakuktojás becsmepeszése ellen. *Dienes* ennek daczára 198 szavazatot kapott. Igen jellemző e politikai kalandorra, hogy még a bemagolt beszédét sem tudta eldadogni, hanem ugy puszkazott a kéziratból, mint valami diák. Itteni bukása után Csongrad város választotta képviselővé a pótválasztáson. Az 1901. évi általános választáson azonban már föl sem lépett Csongradon, annyira kiismerték, hanem Kún-szentmártonban próbált szerencsét dr. *Baghy*

